

Hebben we ervan geleerd?

Mevrouw H. Dutilh Voûte.

In het aflopende herdenkingsjaar is op grote schaal informatie gegeven over de jaren '40 - '45. In boeken, over de radio en voor de T.V. zijn aangrijpende authentieke verhalen weer verteld opdat het niet vergeten zal worden en vooral opdat de jongeren het zullen weten. Ze moeten het precies weten. Ze moeten onze ellende begrijpen. Althans zo veel mogelijk; echt begrijpen kunnen ze het niet. Ze moeten horen wat er aan een oorlog vastzit, ook voor gewone burgers.

Bij de ICODO-bijeenkomst op 19 en 20 september jl. - georganiseerd voor de vrijwilligersorganisaties van oorlogsgetroffenen - kwam uit alle gelederen duidelijk de behoefte naar voren om jonge mensen in te zetten die klaar staan om hulp te bieden aan die oorlogsgetroffenen voor wie normaal leven nog steeds niet mogelijk is.

En de jongeren staan ervoor klaar, hoewel ze niet eens altijd geaccepteerd worden, want ze hebben het niet meegemaakt, dus hoe kunnen ze dan begrijpen?

- En waarom moeten ze het begrijpen? - Wat doen we met die jongeren. Wij vragen hun aandacht, hun werkkraft en wat stellen we er tegenover?

Wat hebben we zelf begrepen en geleerd uit onze oorlogservaringen?

Over de hele wereld registreren we het geweld waartoe een mens in staat is, en in ieder van ons zit iets van die wreedheid en dat sadisme. In de benadering van onze medemens kunnen we soms huiveren om onze eigen agressie.

Wij als oorlogsgetroffenen hebben gezien en aan den lijve ondervonden waar een mens toe in staat is. Als iemand daarvan doordrongen moet zijn, dan zijn wij dat. De oorlog heeft ons verscheurd, we hebben leren haten en die haat zijn we nog niet kwijt. Maar we hebben gezien wat haat kan uitspreken. Het Hitler-regime leerde de Duitsers haten, daarom konden zij in de kampen zo sadistisch optreden. Daarnaast zagen we dat waar zorg voor de medemens was, dáár kwam solidariteit en vriendschap.

Met die ervaring kwamen wij de kampen uit. En hebben we ervan geleerd?

Het kost ons moeite aan gesneuvelde vijanden te denken als aan mensen die verdriet en een leegte achter kunnen laten.

Het kost ons moeite om Duitsland weer te accepteren, maar gelukkig voor velen is dat niet meer zo'n punt. Een jonge nieuwe generatie groeit daar op.

En hoeveel moeite kost het ons in

ons eigen land mee te voelen met de kinderen van NSB-ers, die geheel onschuldig zijn aan wat er in de oorlogsjaren is gebeurd, maar die daarop in feite maar al te vaak worden aangekeken, met alle gevolgen van dien.

Onze haat is nog niet overwonnen.

Haat en onverdraagzaamheid zijn voedingsbodems voor geweld en geweld kan zo makkelijk eskaleren. Geweld roept geweld op en dan zijn alle remmen weg.

Geweld moet beteugeld worden. Wij moeten eraan werken om geweld te voorkomen. Laten we daarom bij onszelf beginnen.

Want hoe moeten de jongeren zinvol omgaan met onze oorlogservaringen als wij er zelf niet van hebben kunnen leren?

Zo goed als hun grootouders in die situatie terecht kwamen kunnen ook zij zelf straks in zo'n situatie komen.

Op hoeveel plaatsen in onze wereld staat de jeugd nu midden in het oorlogsgeweld, en wat telt dan?

Dat je bewust leeft. Dat je weet wat je wilt, dat je onderscheid leert maken tussen goed en kwaad, dat je een keuze kunt maken.

Onze ervaringen zijn niet over te dragen. Ieder mens moet zijn eigen ervaringen opdoen maar door je bewust op te stellen wapen je je tegen wat kan gaan komen. En als zo'n ramp zich over je voltrekt dan wordt de vorm waarin je het ondergaat mede bepaald door de houding die je zelf in je leven hebt aangenomen.